

La Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans té actualment dinou membres numeraris, vuit membres emèrits i setze membres corresponents. En el Ple del 15 de juny de 1997 foren elegits com a membre numerari el senyor Manuel Pérez Saldanya, i com a membres corresponents les senyores Beatrice Schmid (Basilea, Suïssa) i Marie-Claire Zimmermann (París, França) i els senyors José Antonio Pascual (Salamanca), Philip D. Rasico (Nashville, EUA), Max W. Wheeler (Brighton, Anglaterra) i Curt J. Wittlin (Saskatchewan, Canadà).

La Secció ha hagut de lamentar el traspàs del senyor Joan Coromines, membre emèrit, que s'esdevingué el 2 de gener de 1997. L'IEC li dedicà una sessió d'homenatge el dia 30 de gener. (Vegeu el subapartat «Necrologies», dins l'apartat «El Ple».)

Durant aquest curs, la Secció Filològica s'ha reunit els dies 13 de setembre, 11 d'octubre, 15 de novembre i 13 de desembre de 1996, i 17 de gener, 14 de febrer, 14 de març, 18 d'abril, 16 de maig, 13 de juny i 4 de juliol de 1997. A cada sessió s'ha tractat de qüestions de tipus científic i d'aspectes de gestió, funcionament i projecció de la Secció Filològica.

De les sis comissions fixes de la Secció Filològica (Català Estàndard Oral, Gramàtica, Lexicografia, Onomàstica, Publicacions i Transcripció i Transliteració de Mots Estrangers), cal destacar els treballs duts a terme per les tres primeres. La Comissió de Lexicografia ha dedicat nombroses reunions a enllestir la segona reimpressió del *Diccionari de la llengua catalana* (publicada en versió paper el gener de 1997, i en suport CD-ROM el mes de febrer) i a tractar de materials lexicogràfics diversos per als treballs preparatoris de la segona edició del diccionari. La Comissió de Gramàtica ha incrementat considerablement el ritme de treball a causa de les tasques de confecció de la nova gramàtica normativa. La Comissió de Català Estàndard ha continuat elaborant els fascicles de lèxic i de sintaxi de la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana*. També s'han format comissions *ad hoc* per a tractar de temes puntuals de tipus científic i administratiu.

Com cada any, la Secció Filològica ha visitat un indret dels Països Catalans per tal d'establir contacte amb persones interessades en qüestions referents a la llengua i la literatura, i també amb autoritats polítiques i acadèmiques. Aquest curs, el lloc triat fou Palma, on la Secció Filològica celebrà les seves Jornades els dies 18 i 19 d'octubre de 1996. S'organitzaren dues sessions acadèmiques al Centre Cultural de la Fundació La Caixa (Grand Hôtel). En la primera (dia 18), després d'unes paraules d'obertura pronunciades pel president de la Secció Filològica, senyor Joan A. Argente, intervingueren la senyora Neus Picó i els senyors Isidor Marí, Joan Veny, Gabriel Bibiloni i Cosme Aguiló. L'endemà es féu una altra sessió amb parlaments de la senyora Aina Møll i els senyors Joan Miralles, Joan Melià i Josep A. Grimalt. La cloenda de les Jornades anà a càrrec del vicepresident de la Secció Filològica, senyor Joan Veny, i del rector de la Universitat de les Illes Balears, Magn. i Exc. Sr. Llorenç Huguet.

Pel que fa a relacions institucionals, la Secció Filològica, acompanyada d'una representació de la Universitat de les Illes Balears, fou rebuda pel batlle de Palma, Ilhm. Sr. Joan Fageda, i pel president del Parlament Balear, Ilhm. Sr. Joan Huguet. Així mateix, el Consell de Govern de la Secció Filològica, els seus membres balears i una representació de la Universitat de les Illes Balears foren rebuts per la presidenta del Consell Insular de Mallorca, Ilhma. Sra. Maria Antònia Munar, i posteriorment pel president del Govern Balear, Molt Hble. Sr. Jaume Matas, acompanyat del conseller de Cultura, Hble. Sr. Damià Pons; del conseller d'Educació, Cultura i Esports, Hble. Sr. Joan Flaquer, i del director general de Cultura i Política Lingüística, Ilhm. Sr. Jaume Gil.

La Secció, dins del programa de l'Institut «Jornades científiques de l'IEC», va organitzar, els dies 28 i 29 de novembre de 1996, les Jornades sobre Cervell, Llenguatge i Conducta Verbal. Aspectes Neurobiològics de les Capacitats Lingüístiques i del Processament del Llenguatge. (Vegeu el subapartat «Jornades científiques», dins l'apartat «Altres programes de treball».)

Publicacions

- ARGENTE, Joan [ed.]. *International workshop on language, brain, and verbal behavior: Neurobiological aspects on linguistic capacities and language processing*. Barcelona, 1996. 76 p.
- BIGAS, Montserrat; MILIAN, Marta. *Anàlisi morfolèxica dels noms de planta*. Barcelona, 1996. 217 p. (Biblioteca Filològica; XXXI)
- Documents normatius 1962-1996 (amb les novetats del diccionari)*. Barcelona, 1997. 228 p. (Biblioteca Filològica; XXXII)
- GIMENO, Lluís. *Atlas lingüístic de la diòcesi de Tortosa*. Barcelona, 1997. 700 p. (Biblioteca de Dialectologia i Sociolingüística; IV)
- Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a Andorra (2 i 3 de juny de 1995)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans; Andorra la Vella: Institut d'Estudis Andorrans, 1996. 101 p.
- RECASENS, Daniel. *Fonètica descriptiva del català: Assaig de caracterització de la pronúncia del vocalisme i el consonantisme del català al segle XX*. 2a ed., rev. Barcelona, 1996. 369 p. (Biblioteca Filològica; XXI)

La Secció Filològica ha col·laborat en la publicació de l'obra següent:

- MELIÀ, Joan. *La llengua dels joves. Comportaments i representacions lingüístics dels adolescents mallorquins*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 1997. 248 p.

PROGRAMES DE RECERCA

Observatori de Neologia

Directora: M. Teresa Cabré i Castellví

Aquest programa és fruit d'un conveni subscrit l'any 1996 entre la Universitat Pompeu Fabra, a través del seu Institut Universitari de Lingüística Aplicada, i l'Institut d'Estudis Catalans.

Objectius generals

1. Disposar d'un corpus de neologia de gran difusió en català i en castellà que permeti la recerca morfològica i lèxica.
2. Analitzar els recursos i les vies que fan servir el català i el castellà per a actualitzar el seu lèxic, a través de recerques descriptives.
3. Difondre periòdicament les noves creacions lèxiques en català i en castellà, a través d'aplicacions lexicogràfiques.
4. Contribuir a l'actualització del lèxic del català i del castellà contingut en diccionaris de llengua general.
5. Analitzar la utilització que fan del lèxic uns organismes i uns mitjans determinats per detectar-ne els casos problemàtics.
6. Establir una plataforma que permeti d'accedir als grups de neologia europeus i espanyols.

Activitats

1. Buidatge sistemàtic de neologismes:
 - Durant el curs 1996-1997 s'han dut a terme, d'una banda, el buidatge bimensual, que correspon a tots els col·laboradors del projecte, i, d'altra banda, el buidatge complementari, que correspon al personal becat.
 - Buidatge de premsa catalana (*Avui*, *Punt Diari* i *El Temps*), editada durant el curs, i automatització a la base de dades corresponent —BUITCAT96 i BUITCAT97—, a partir del gestor de bases de dades DBase IV.
 - Total de registres corresponents a aquest període continguts a la base BUITCAT96: 5.104. El total de neologismes corresponents al buidatge de 1996 ha estat 7.569.
 - Total de registres corresponents a aquest període continguts a la base BUITCAT97: 2.874.
2. Publicació, dins la col·lecció «Papers de l'IULA», dels volums de *Neologismes catalans documentats a la premsa en català* corresponents als anys 1989 (Sèrie Informes; 2), 1990 (Sè-

rie Informes; 4), 1991 (Sèrie Informes; 6), 1992 (Sèrie Informes; 8), 1993 (Sèrie Informes; 10), 1994 (Sèrie Informes; 12), 1995 (Sèrie Informes; 14) i 1996 (Sèrie Informes; 19).

3. Anàlisi lingüística i pragmàtica d'un total de 6.699 fitxes catalanes corresponents a la base de dades de l'any 1995, a partir de la classificació per tipus de neologisme. El resultat d'aquesta anàlisi ha estat l'elaboració de quatre informes amb les conclusions de cadascun dels grups de treball, que s'editaran conjuntament en format de document de treball dins la col·lecció «Papers de l'IULA» (en preparació).

4. Automatització de la fase d'anàlisi. Ha finalitzat el disseny de l'automatització de la fase d'anàlisi, que s'implementarà durant el curs 1997-1998.

5. Detecció semiautomàtica de neologismes (projecte en curs). S'ha continuat treballant en la detecció semiautomàtica de neologismes inclosos en la premsa escrita objecte de buidatge de l'Observatori i disponible en format electrònic, a partir de programes que presenten les paraules candidates a ser neològiques.

6. Elaboració d'un *Diccionari de neologismes* (projecte en curs). Durant aquest curs s'ha treballat en l'establiment de la nomenclatura (aproximadament, uns vuit-cents neologismes) a partir dels neologismes més freqüents al llarg dels sis primers anys d'història de l'Observatori de Neologia (1989-1995).

7. Difusió del projecte i intercanvi amb uns altres projectes de neologia:

— Presentació del projecte a la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona (22 de maig de 1997).

— Visita a la Universitat París XIII del projecte sobre neologia BORNEO i participació en el seminari sobre neologia i terminologia, en l'àmbit de la Journée de la Néologie (30 d'abril de 1997).

— Presentació del projecte a la I Escola d'Estiu de Terminologia (IULA, Universitat Pompeu.Fabra. Juliol de 1997).

Atles Lingüístic del Domini Català

Directors: Lídia Pons i Grieria
Joan Veny i Clar

1. Base de dades

S'ha ampliat la base de dades amb la introducció de trenta-nou noves enquestes corresponents a les localitats següents: Santa Eulàlia de Riuprimer, Tordera, Vacarisses, Girona, Llagostera, Santa Maria de Corcó, Bassegoda, Lledó d'Empordà, les Llosses, Campdevàdol, Castellar de n'Hug, Prats de Lluçanès, Sant Privat d'en Bas, Avià, Tossa de Mar, la Febró, Sant Jaume dels Domenys, Palamós, Banyoles, Tarragona, Maçanet de Cabrenys, Begur, Cambrils, Cervelló, Freixenet de Segarra, Sant Salvador de Guardiola, Calaf, Barcelona, Alp, Alcalà de Xivert, Alió, Cardona, Balsareny, Atzeneta del Maestrat, Querol, Castelló de la Plana, Borriana, Meranges i Torremanzanas. Així, doncs, la base de dades consta actualment de 148 enquestes i d'un total de 362.051 registres, dels quals 107.265 són respostes diferents, amb una forma fonètica o amb una forma fonètica i lèxica diferents.

S'ha procedit a una primera correcció de les dades corresponents a seixanta enquestes introduïdes a l'ordinador, així com a una segona revisió d'unes cinquanta-quatre més.

S'han fet enquestes complementàries corresponents a Llívia, Isona, Lluçmajor, l'Alguer i Balsareny.

2. Arxiu fotogràfic

A més de seleccionar les fotografies per a il·lustrar alguns dels etnotextos (*cf.* § 3), s'ha procedit a la formació d'un arxiu fotogràfic, de caràcter temàtic, i d'un fitxer relatiu a les fotografies de cada localitat, que es remeten a la resposta corresponent del qüestionari.

3. Preparació dels etnotextos

Els etnotextos o textos dialectals, bé extrets d'enregistraments magnetofònics de les enquestes, bé recollits com a narracions o descripcions lliures, constitueixen un excel·lent filó per a l'estudi tant de la cultura popular com de l'estructura i les característiques del català col·loquial de cada dialecte. S'ha acabat la transcripció fonètica i normalitzada de tots els etnotextos del català oriental, que sumen un total de 152, i que han estat introduïts a l'ordinador. Resta pendent ara la correcció definitiva d'una part d'aquests textos dialectals, així com el glossari. S'ha fet una selecció representativa de tots els dialectes orientals, que serà enregistrada en cassette, i també s'ha seleccionat material fotogràfic, que il·lustrarà aspectes de cultura material.

Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae (segles IX, X i XI)

Director: Joan Bastardas i Parera

L'objectiu del programa Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae (GMLC), d'acord amb el conveni establert amb la Institució Milà i Fontanals, del Consell Superior d'Investigacions Científiques, és l'elaboració d'un amplíssim diccionari en què són consignades críticament les innovacions lèxiques i semàntiques del llatí medieval de l'alta edat mitjana catalana i també el lèxic pertanyent a la mateixa llengua catalana d'aquest període (han estat publicades les lletres A-D).

Els treballs del projecte GMLC en el curs 1996-1997 han estat portats a terme en la línia programada, que consisteix en la confecció d'un fitxer informàtic que ha de ser la base per a la redacció de nous articles.

La confecció d'aquest fitxer és d'una naturalesa que fa que, en molts casos, les unitats lèxiques presentin una elaboració molt avançada, la qual cosa fa que sovint equivalguin a articles de diccionari.

El projecte disposa actualment d'una subvenció de la DGICYT, destinada principalment a material informàtic, per al període comprès entre l'1 de juliol de 1995 i l'1 de juliol de 1998.

Treballs de Sociolingüística. Tria de llengües, discurs i identitat entre els joves barcelonins (2a fase)

Director: Joan A. Argente i Giralt

Hom ha quasi acabat aquesta segona fase del projecte inicial, la qual ha comportat la realització d'una enquesta a una mostra aleatòria de cinc-cents joves barcelonins amb l'objectiu de verificar quantitativament les troballes qualitatives de la primera fase referents a les relacions entre ús lingüístic i identitat de gènere en la cultura juvenil. Durant el curs 1995-1996 es dugueren a terme les tasques d'elaboració del qüestionari i de selecció de l'empresa o entitat a qui s'havia d'encarregar el treball de camp. Finalment, hom optà per signar un conveni amb l'Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona, ja que aquesta institució oferia la possibilitat de fer un seguiment adequat de la realització de l'enquesta i també les millors garanties per a un treball de camp de qualitat. L'enquesta fou realitzada i codificada per l'IEMB el desembre de 1996. El mes de gener de 1997, l'equip de l'IEC inicià les tasques d'exploració o anàlisi dels resultats de l'enquesta, les quals tasques és previst que finalitzaran dins el darrer trimestre natural de l'any.

Els resultats provisionals confirmen les previsions en general negatives sobre l'ús del català. La baixa natalitat de la població catalanoparlant ha fet que el percentatge de catalanoparlants baixi fins al 30,8 % enfront del 58,3 % de castellanoparlants i del 10,6 % de bilingües declarats (pel que fa a la llengua familiar de la franja d'edat considerada, això és, joves entre disset i vint-i-cinc anys de l'àrea estudiada). El fet d'assistir a escoles catalanes sembla que encoratja alguns castellanoparlants a parlar català amb els seus companys, però encara és més alta la tendència dels catalanoparlants a parlar el castellà, sobretot si han anat a escoles on el castellà és o era la llengua d'instrucció. De tota manera, els índexs d'ús del català amb els amics són lleument superiors, en termes generals, als índexs d'ús del català en l'àmbit familiar. Hom detecta igualment una gran diversitat d'usos lingüístics entre els joves. També apareixen relacions interessants entre els índexs d'ús lingüístic i la variable «sexe». Per començar, el percentatge de castellanoparlants és molt més elevat entre els homes que entre les dones (61,5 % contra 54,5 %). Els percentatges són iguals entre els bilingües, i la relació s'inverteix en el cas dels catalanoparlants (27,5 % contra 34 %). Aquesta major tendència de les dones a utilitzar el català en l'àmbit familiar també es reflecteix en l'ús de l'idioma entre els companys d'escola o els amics de la colla.

Activitats

1. Participació en la Xarxa temàtica sobre la variació lingüística, finançada per la DGU (1995-1997).
2. Conferència invitada sobre *Aspectes de la diversitat i la variació lingüístiques*. II Jornades sobre la Variació Lingüística. Universitat de Barcelona, Palau de les Heures, 6 de juny de 1995.
3. Conferència invitada sobre *Anàlisi del discurs i identitats socioculturals*. Universitat Autònoma de Barcelona, Departament de Filologia Espanyola, 2 de maig de 1996.
4. Sessió de seminari sobre *Gènere i llengua en la cultura juvenil: els joves del Carmel i de la Verneda*. Grup Català de Sociolingüística. Barcelona, 18 de juny de 1996.
5. Comentari de la conferència plenària presentada per P. Muysken sobre *Tipologia de*

los fenómenos de contacto lingüístico. CLUB-4 (4t Colloqui Lingüístic de la Universitat de Barcelona), 9 de desembre de 1996.

6. Sessió sobre *La llengua oral i els seus gèneres*. Curs de postgrau de correcció de textos orals, II. Departament de Filologia Catalana, Universitat de Lleida, 1 de març de 1997.

7. Participació en l'acte sobre *La Franja de Ponent, avui*. Institut d'Estudis Ilerdencs, Lleida, 3 d'abril de 1997.

8. Conferència plenària sobre *Una enquesta sociolingüística als Països Catalans*. V Trobada de Sociolingüistes Catalans, Museu d'Història de Catalunya. Barcelona, 24 d'abril de 1997.

9. Membre del Consell Científic del I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo: Comunidades e Individuos Bilingües. Universitat de Vigo, 21-26 d'octubre de 1997.

10. Conferència plenària sobre *Identitat cultural i heteroglòssia*. Sessió 2: *A construcció da identidade nas comunidades bilingües*, I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo: Comunidades e Individuos Bilingües. Universitat de Vigo, 22 d'octubre de 1997.

Publicacions

ARGENTE, Joan A. «Language shift: An overview». *Catalan Review*, núm. IX.2 (1995 [1997]), p. 39-59.

— «El lenguaje y la cultura. Lingüística y antropología». A: MARTÍN VIDE, C. *Ele-*

mentos de lingüística general. Barcelona: Octaedro, 1996, cap. 13.

PUJOLAR, Joan. «Immigration in Catalonia: The politics of sociolinguistic research». *Catalan Review*, núm. IX.2 (1995 [1997]), p. 141-162.

Gramàtica Catalana

Director: Joan A. Argente i Giralt

Organització

Durant el curs 1996-1997 s'han obtingut algunes línies de finançament extern per al desenvolupament del projecte i s'ha completat la fase de constitució dels òrgans de treball i d'establiment de la infraestructura tècnica.

a) Convenis i ajuts

El dia 21 de novembre de 1996 es va signar un conveni de finançament específic entre l'Institut d'Estudis Catalans i la Fundació La Caixa.

El dia 20 de maig de 1997 la Direcció General XXII d'Educació, Formació i Joventut de la Comissió Europea va atorgar al projecte l'ajut número 97-06-MDD-0087-00, corresponent al programa de suport de les llengües regionals i minoritàries.

b) Òrgans de treball

— *Ampliació de l'equip de recerca*

D'acord amb el desplaçament de les previsions del *Pla per a l'elaboració de la Gramàtica de l'IEC*, s'ha incrementat la dotació de personal:

- Dotació d'una secretaria tècnica (gener de 1997).
- Ampliació del nombre de tècnics investigadors llicenciats en dues convocatòries amb provisió, respectivament, de tres i dues places (octubre de 1996 i febrer de 1997).

— *Constitució del Consell Consultiu*

La Secció Filològica, en reunió tinguda el 24 de gener de 1997, va acordar, mitjançant l'aprovació del Reglament del Consell Consultiu del Programa de la Gramàtica Catalana de l'Institut d'Estudis Catalans, la constitució d'un òrgan d'assessorament extern dels treballs de la *Gramàtica catalana* integrat per lingüistes catalans de competència reconeguda en el seu camp.

El Consell Consultiu va crear-se formalment amb una sessió constitutiva tinguda el 16 d'abril de 1997. La principal comesa que ha emprès durant el curs ha estat la resposta als diversos lliuraments del *Qüestionari sobre aspectes gramaticals controvertits o pendents d'estudi*.

Compilació

Durant aquest curs s'han impulsat principalment la compilació i la informatització de les dades gramaticals que han de servir de base per al processament de la *Gramàtica catalana*:

a) Digitalització del corpus de gramàtiques catalanes

S'ha completat la digitalització del corpus de gramàtiques catalanes establert per la Comissió de Gramàtica, duta a terme en la major part per les empreses I&IMS i INK Catalunya. Actualment, l'equip de recerca s'ocupa de la fase de revisió del procés de digitalització, la qual ha d'acabar amb la integració d'aquesta informació documental en la base de dades de la *Gramàtica catalana* (BDGC).

b) Compilació de problemes gramaticals

— *Qüestionari sobre aspectes gramaticals controvertits o pendents d'estudi*

S'ha prosseguit i finalitzat el *Qüestionari sobre aspectes gramaticals controvertits o pendents d'estudi* (iniciat el mes de juny de 1996) amb l'elaboració d'un total d'onze lliuraments. Aquest qüestionari, elaborat a partir de dades procedents d'un buidatge bibliogràfic selectiu, és adreçat als membres de la Secció Filològica i als del Consell Consultiu, i té com a objectius immediats l'examen de l'estat d'opinió i de les reflexions suscitades entorn dels problemes plantejats, la validació i l'ampliació de les dades disponibles i l'obtenció de propostes alternatives.

— *Digitalització del fitxer lingüístic del Servei d'Assessorament Lingüístic (SAL) de la Direcció General de Política Lingüística*

Al començament de juliol del 1997 va iniciar-se la digitalització del fitxer lingüístic del SAL amb l'aportació de dues tècniques investigadores llicenciades: Aquest fitxer, desenvolupat des del 1986, comprèn uns 6.000 registres, 2.000 dels quals, aproximadament, corresponen a aspectes gramaticals sense resolució normativa. La fase de digitalització, prevista fins al desembre de 1997 i regulada pel conveni signat el 4 de setembre de 1997 per l'Institut d'Estudis Catalans i pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, se centra específicament en el conjunt de fitxes gramaticals i té com a objectius primordials la detecció i l'aïllament dels principals problemes d'ús de la llengua inadvertits o poc tractats en la

bibliografia gramatical catalana. Aquest material ha de permetre l'avaluació de l'orientació i la cobertura de la normativa en l'àmbit gramatical i, alhora, ha de servir per a l'estudi i la resolució eventuals de les matèries afectades.

c) *Organització i processament de les dades gramaticals*

— *Constitució de la base de dades de gramàtica catalana (BDGC)*

- *Plataforma informàtica.* Després d'una anàlisi rigorosa de les necessitats informàtiques del projecte i de les solucions existents, s'ha adoptat el gestor documental Topic Enterprise Server de Verity com a programa de suport i desenvolupament de la BDGC.

- *Organització.* Els treballs en curs se centren en el desenvolupament i la integració de les col·leccions documentals de la BDGC i en la depuració i la validació del prototip de fitxa informatitzada.

Articulació

Paral·lelament a la compilació i l'organització de les dades, s'han avançat diverses línies de treball encaminades a l'anàlisi i la presentació dels continguts de la gramàtica:

a) *Anàlisi*

L'equip de recerca s'ha centrat en l'estudi de l'enfocament i del tractament de l'ortografia en la gramàtica normativa. A partir d'aquest estudi s'han plantejat algunes alternatives d'organització d'aquest apartat que han permès la confecció d'uns criteris generals sobre el tractament i la presentació de l'ortografia en la gramàtica, els quals han servit de base d'una taula de correspondències entre sons i grafies del català i d'uns primers esborranys de redacció de l'apartat d'ortografia.

b) *Presentació*

S'han elaborat uns quants estudis monogràfics sobre la presentació dels continguts de la gramàtica amb l'objectiu d'establir-ne els criteris expositius. Els estudis han incidit bàsicament en els aspectes següents:

- Tractament de la variació lingüística.
- To expositiu (presentació de l'estructura de la llengua i desplegament de la normativa).
- Terminologia gramatical.

Els treballs sobre terminologia gramatical han dut, a més, a la compilació i la selecció d'un corpus terminològic que comprèn més de 2.500 entrades i gairebé 4.000 denominacions i que constitueix la base de terminologia gramatical (BTG). La creació d'aquest corpus té la funció de regular el cabal de terminologia d'ús en la gramàtica pel que fa a oportunitat, difusió, recursivitat i univocitat.

▼ Patronymica Romanica (PatRom)

Director: Antoni M. Badia i Margarit

Durant el curs 1996-1997 les activitats del centre PatRom català han estat destinades a les tasques de preparació de la redacció del futur diccionari català, un cop pràcticament finalitzats la recollida i el despullament de fonts que han de constituir-ne la base.

Així, la bibliografia de fonts fins al segle XIV està pràcticament tancada (encara que s'hi podrien incloure fonts que es publiquin properament) i les fonts inèdites d'aquesta llista estan transcrits i informatitzades. Algunes fonts dels segles XVI i XVII del País Valencià i de les illes Balears estan encara en procés de transcripció i d'informatització.

Gràcies a la subvenció concedida per l'Institut d'Estudis Catalans, s'ha pogut avançar en la preparació del diccionari amb el grup de filòlegs col·laboradors. Aquesta tasca s'ha desenvolupat en diversos sentits: 1) preparació de materials per al diccionari (en dos aspectes: depuració i normalització del llistat de cognoms actuals, que per la quantitat d'errors que contenia era poc utilitzable, i normalització de les formes antroponímiques compreses en les fonts històriques) i 2) redacció de les síntesis catalanes que, a més de ser utilitzades en la redacció dels articles romànics, són també una base per a la redacció dels articles del diccionari català.

La publicació del *Volum de presentació* del projecte romànic (Tübingen, Alemanya, octubre de 1997) permetrà presentar el projecte a la comunitat científica internacional. Pel que fa a les publicacions, cal destacar també la imminent aparició del *Corpus d'antroponims mallorquins del segle XIV* (Barcelona, Institut d'Estudis Catalans) de Joan Miralles, membre de l'Institut, que publica les fonts mallorquines transcrits per al projecte.

Una representació del centre català assistí a Udine (Itàlia) al X Col·loqui PatRom (octubre de 1996), així com a les dues reunions de la redacció celebrades al centre coordinador de Trèveris, Alemanya (febrer i juliol de 1997). El centre també serà representat al XI Col·loqui a Sevilla (octubre de 1997).

▼ Programa de Fonètica ESPRIT - Speech Maps/ACCOR

Director: Daniel Recasens i Vives

Recerca

Durant el curs acadèmic 1996-1997, els membres de l'equip han enllestit el tractament estadístic de les dades de contacte linguopalatal i acústiques del projecte pertanyents a cinc catalanoparlants. Han elaborat un model coarticulatori que relaciona els efectes consonàntics i vocàlics en seqüències VCV amb set consonants i l'han formulat en un article tot just aparegut en la prestigiosa revista *Journal of the Acoustical Society of America* (en virtut dels mecanismes coarticulatoris, la configuració dels òrgans articuladoris durant l'emissió d'un fonema s'adapta a la dels fonemes precedent i següent en la cadena parlada). Les mateixes seqüències VCV han estat enregistrades posteriorment per quatre catalanoparlants amb ús del magnetòmetre. Aquest nou material d'anàlisi permetrà corroborar la validesa d'aquell

model coarticulatori amb dades de moviment articulatori i és processat actualment amb ajut d'un protocol experimental escrit per la doctora Macarena Cagigal. També hi ha prevista la verificació del model amb dades de coarticulació intersegmental obtingudes en ritme ràpid de parla i en condicions prosòdiques determinades.

L'equip de recerca també ha finalitzat dos estudis sobre articulació i coarticulació relatius a consonants específiques del català i d'unes altres llengües: les realitzacions ròtiques vibrant i bategant i les variants velaritzada i no velaritzada de /l/. Aquests dos treballs es troben en procés de revisió per a publicar-los en revistes internacionals.

Així mateix, han estat redactats i presentats per a publicació dos articles que descriuen l'aplicació de la tècnica magnetomètrica a l'anàlisi fonètica. El magnetòmetre permet portar a terme l'enregistrament i el processament de dades de moviment dels òrgans articulatoris.

Unes altres investigacions en curs portades a terme aquest any són l'anàlisi electropalatogràfica de les propietats fonètiques de seqüències consonàntiques del català amb dades de tres parlants pertanyents al banc de dades ACCOR i l'estudi dels canvis fonètics i fonològics en les llengües romàniques.

Publicacions

RECASENS, D. «From coarticulatory patterns to assimilatory processes (Catalan data)».

Arbeitsberichte [Alemanya: Universitat de Kiel, Institut für Phonetik und digitale Sprachverarbeitung], núm 31 (1996), p. 43-60. [Kiel Symposium Sound Patterns of Connected Speech]

— «An articulatory-perceptual account of velarization and elision of dark /l/ in the Romance languages». *Language and Speech*, núm. 39 (1996), p. 63-89.

RECASENS, D.; PALLARÈS, M. D.; FONTDEVILA, J. «A model of lingual coarticulation based on articulatory constraints».

Journal of the Acoustical Society of America, núm. 102 (1997), p. 544-561.

RECASENS, D.; ROMERO, J. «An EMMA study of segmental complexity in alveopalatal and palatalized alveolars».

Phonetica, núm. 54 (1997), p. 43-58.

▼ Diccionari del Català Contemporani (DCC)

Director: Joaquim Rafel i Fontanals

Activitats

1. Constitució del Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana (CTILC)

A principis de l'any 1997 s'ha finalitzat la lematització de la totalitat dels textos del CTILC, que és constituït per un total de 52,3 milions de mots. Posteriorment, s'ha completat la incorporació d'aquesta informació a la Base de Dades Textual de la Llengua Catalana a fi de tenir-la disponible per a les operacions de consulta i d'explotació del CTILC. Les dades quantitatives finals de tot el corpus del CTILC lematitzat i consultable interactivament a la BDTLC es mostren en el quadre següent:

	<i>Secció I</i> (1833-1873)	<i>Secció II</i> (1874-1918)	<i>Secció III</i> (1919-1988)	<i>Totals</i>
LLENGUA LITERÀRIA				
Assaig	0	358.041	2.686.962	3.045.003
Narrativa	564.351	2.483.200	10.810.563	13.858.114
Poesia	262.138	468.870	1.770.256	2.501.264
Teatre	378.002	868.197	2.455.011	3.701.210
LLENGUA NO LITERÀRIA				
0. Correspondència	2.597	40.252	90.410	133.259
1. Filosofia	6.886	210.337	1.532.615	1.749.838
2. Religió i teologia	235.218	533.475	2.203.350	2.972.043
3. Ciències socials	202.995	909.723	4.469.565	5.582.283
4. Premsa	109.686	462.242	3.023.971	3.595.899
5. Ciències pures i naturals	23.715	372.237	1.828.993	2.224.945
6. Ciències aplicades	225.303	573.767	3.674.356	4.473.426
7. Belles arts. Divertiments.				
Jocs. Esport	5.027	416.406	2.386.413	2.807.846
8. Llengua i literatura	136.310	333.840	1.759.025	2.229.175
9. Història i geografia	107.855	426.895	2.962.889	3.497.639
Totals	2.260.083	8.457.482	41.654.379	52.371.944

2. *Explotació de la Base de Dades Textual de la Llengua Catalana (BDTLC)*

S'ha ampliat el sistema de consultes amb un mòdul nou que permet la recuperació d'informació dels lemes i de les formes de la BDTLC i dels contextos en què apareixen. Aquestes consultes es poden realitzar en mode interactiu o en llistat i generen com a sortida, tant per l'un procediment com per l'altre, llistats de concordances susceptibles d'ésser utilitzats per a l'anàlisi lexicogràfica. Per al tractament de tot tipus de combinacions lèxiques sintagmàtiques (col·locacions, unitats lèxiques, règims preposicionals, etc.) s'ha implementat un sistema de detecció de concurrències que assenyalava, per a cada un dels lemes del corpus, quins són els lemes amb què ocorre i la freqüència d'aquesta coaparició.

3. *Mòdul d'automatització de la lematització*

S'ha finalitzat la implementació del sistema de lematització automàtica basat en regles, que ha donat, en la seva configuració final, un percentatge de solucions de lematització pròxim al 90 % en els textos escrits en català normalitzat. El desenvolupament d'aquest mòdul s'ha dirigit, sobretot, a ésser aplicat a aquest tipus de textos. Això podria permetre el manteniment, l'actualització i el creixement periòdic del CTILC amb un grau d'intervenció manual molt menor del que ha representat la seva constitució inicial.

Complementàriament a la posada en funcionament d'aquest mòdul, també s'ha dotat el sistema d'una sèrie d'utilitats de manteniment de la base de dades que faciliten la validació de les dades que aquest procés dóna com a resultat, a fi de reduir al mínim el marge d'error que qualsevol sistema d'etiquetació automàtica implica.

4. *Establiment del corpus lexicogràfic*

A principis de 1996 s'iniciaren de manera efectiva els treballs de constitució d'un corpus lexicogràfic, de caràcter complementari del CTILC, utilitzable per a les tasques de redacció del DCC. Aquesta línia té com a objectiu la constitució d'un corpus lexicogràfic format, en un primer moment, per tretze diccionaris catalans compilats durant el període temporal que abraça el CTILC. Aquests diccionaris són:

AMENGUAL, Joan Josep. *Nuevo diccionario mallorquin-castellano-latin*. Palma: Imprenta y Librería de Juan Colomar, 1858. 2 v. 1.878 i 748 p.

ECRIG, José. *Diccionario valenciano-castellano*. València: Imprenta de J. Ferrer de Orga, 1851. 900 p.

ESTEVE, Joaquim; BELLVITGES, Josep; JUGLÀ I FONT, Antoni. *Diccionario catalán-castellano-latino*. Barcelona: en la oficina de Tecla Pla viuda, 1803-1805. 2 v. 419 i 429 p.

FABRA, Pompeu. *Diccionari general de la llengua catalana*. Barcelona: Llibreria Catalònia, 1932. 1.782 p.

FEBRER I CARDONA, Antoni. *Diccionári menorquí español francés y llatí*. 670 p. [Manuscrit, principis del segle XIX].

FERRER PASTOR, Francesc. *Diccionari general*. València: Impremta Fermar, 1985. 1.599 p.

FIGUERA, Pere Antoni. *Diccionari mallorquí-castella*. Palma: Imprenta y Llibreria de Esteva Trias, 1840. 626 p.

HOSPITALER, Josep. *Vocabulario castellano menorquin y vice-versa*. Maó: Imp. de Miguel Parpal, 1869. 300 p. aprox.*

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1995. 1.908 p.

LABÈRNIA, Pere. *Diccionari de la llengua catalana: ab la correspondencia castellana y llatina*. Barcelona: Estampa dels hereus de la V. Pla, 1839-1840. 2 v. 988 i 1.040 p.

MARTÍ I GADEA, Joaquim. *Diccionario general valenciano-castellano*. València: Imprenta de José Canales Romá, 1891. 1.975 p.*

[TARONGÍ I CORTÈS, Josep]. *Diccionari mallorquí-castellà per un mallorquí, aficionat a sa seva llengua*. Palma de Mallorca: Imprenta d'en Bartomeu Rotger, 1878. 784 p. [Inacabat]

VALLÈS, Emili. *Pallas: diccionari català-castellà-francès: amb vocabularis castellà-català francès-català*. Barcelona: Horta [1927]. 1.296 p.

Posteriorment, aquest conjunt podria ésser ampliat amb la inclusió d'obres que no han estat preses en consideració en aquesta primera selecció.

La versió electrònica d'aquests diccionaris s'ha obtingut a partir de sistemes diferents: escanerització, conversió de diccionaris en suport electrònic, adaptació de bases de dades existents. Tot el material lexicogràfic ha estat corregit i validat. Les dues obres marcades amb * corresponen a la segona fase d'incorporació de diccionaris i encara no es disposa d'una versió electrònica.

Les necessitats d'explotació òptima d'aquests diccionaris i el fet de tractar-se d'obres de naturalesa, de metodologia i d'èpoques diverses han fet necessària la implementació informàtica dels sistemes de *normalització* (associació de cada entrada de diccionari amb la seva forma normalitzada corresponent) i *codificació* (marcatge i desambiguació de la infor-

mació lògica específica de cada diccionari a fi de fer-la correspondre a l'estructura genèrica de la base de dades).

L'explotació d'aquest corpus es realitzarà a partir d'una base de dades lexicogràfica (BDLex) que s'integrarà en l'estació de treball lexicogràfica del DCC. La BDLex es troba, actualment, en fase de constitució molt avançada, i hom preveu la seva finalització durant els primers mesos del curs vinent.

5. Publicació de resultats estadístics

A finals de 1996 es publicà (sobre paper i sobre suport electrònic) el *Diccionari de freqüències, 1: Llengua no literària*, que representa una primera aportació dels resultats obtinguts a partir de l'explotació estadística del corpus no literari del CTILC. A finals de l'any 1997 hom preveu l'aparició de la part corresponent a la llengua literària, així com de les dades globals referides a la totalitat del corpus. Això donarà lloc a la publicació de dos volums més del diccionari sobre paper i d'un nou CD-ROM que contindrà la totalitat de les dades del CTILC i que, per tant, incorporarà i actualitzarà les dades contingudes en la primera publicació electrònica.

6. El projecte del Diccionari descriptiu

S'han començat durant l'any 1997 els treballs de definició del projecte de *Diccionari descriptiu* del DCC. Aquests treballs integren diferents aspectes complementaris, tant de tipus organitzatiu com tècnic. En aquests moments s'ha definit l'estructura de l'estació de treball lexicogràfica a través d'un informe sobre el disseny i la implementació d'aquest entorn de treball. També s'ha elaborat una primera versió del pla general del *Diccionari descriptiu*, que estableix, entre algunes altres coses, l'estructura organitzativa del projecte, la definició conceptual de les tasques a realitzar, els principals aspectes metodològics de l'obra i el seu cost.

Projecte d'edició informàtica de la flexió verbal en els dialectes catalans

Director: Josep Moran i Ocerinjauregui

Durant el curs 1996-1997 s'han dut a terme la major part de les feines previstes en aquest projecte en relació amb la reedició en processador de textos dels materials publicats per Alcover i Moll en l'*Anuari de l'Oficina Romànica de Lingüística i Literatura*.

Aquesta tasca consisteix en la introducció en una base de dades de la flexió completa de 75 verbs enquestats en 149 localitats, la qual cosa permetrà sistematitzar les dades, fer consultes ràpides segons diversos paràmetres i comparar els resultats d'unes quantes cerques. Fins al 30 d'agost s'hi han introduït 390.000 registres. Actualment, en resten aproximadament menys de 100.000 per a completar el projecte.

Adicionalment, s'ha fet el buidatge de totes les referències de les eixides filològiques fetes per Antoni M. Alcover que apareixen en el *Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana*.

En darrer terme, s'està procedint a comparar les noves dades verbals presents en els quaderns de camp d'Alcover amb les dades editades i a introduir-les a la base de dades esmentada.

▼ LE-PAROLE (Preparatory Action for Linguistic Resources Organisation for Language Engineering)

Director: Joaquim Rafel i Fontanals

Objectius i descripció del projecte

LE-PAROLE és la continuació de PP-PAROLE (projecte desenvolupat l'any 1995 com a acció preparatòria dins del programa MLAP - Multilingual Action Plan). El seu objectiu principal és la constitució i el desenvolupament de recursos lingüístics harmonitzats i àmpliament reutilitzables. En concret, LE-PAROLE pretén establir corpus textuais de 20.000.000 de mots i lèxics electrònics de 20.000 entrades per a catorze llengües europees, entre les quals figura el català com a única llengua no oficial d'un estat membre.

El pla de treball del projecte garanteix la integració entre els recursos textuais i lèxics produïts. Els corpus són constituïts d'acord amb les especificacions donades en l'acció preparatòria, i a partir de criteris de representativitat i de marcatge completament harmonitzats dins del projecte i compatibles amb els estàndards més àmpliament acceptats (TEI, CSEAGLES, especialment). Els lèxics es construeixen a partir del model basat en GENELEX i s'hi recull també l'adaptació per a cada llengua de les recomanacions d'EAGLES.

El projecte és format per dinou institucions que reuneixen un alt grau d'experiència en el desenvolupament de recursos lingüístics escrits i s'organitza de manera que cada centre és responsable dels recursos constituïts per a la seva llengua:

- Istituto de Linguistica Computazionale - ILC (italià)
- ERLI, SA (lèxic francès)
- Institute for Language and Speech Processing - ILSP (grec)
- Institut d'Estudis Catalans - IEC (català)
- Universitat de Birmingham (corpus anglès)
- Institute for Language, Speech and Hearing - Universitat de Sheffield (lèxic anglès)
- Det Danske Sprog- og Litteraturselskab - DSL (corpus danès)
- Center for Sprogteknologi - CST (lèxic danès)
- Institiúid Teangeolaíochta Éireann - ITE (corpus irlandès)
- Department of Swedish, Språkdata - Universitat de Göteborg (suec)
- Department of General Linguistics - Universitat d'Hèlsinki (finès)
- Instituut voor Nederlandse Lexicologie - INL (holandès)
- BELTEXT - Universitat de Lieja (variant belga del corpus francès)
- Centro de Linguística da Universidade de Lisboa - CLUL (portuguès)
- Instituto de Engenharia de Sistemas e Computadores - INESC (portuguès)
- Fundació Bosch i Gimpera - Universitat de Barcelona (espanyol)
- Institut für Deutsche Sprache - IDS (alemany)
- Institut National de la Langue Française - INALF (corpus francès)
- Universitat de Bergen (corpus noruec).

Com es pot veure, algunes de les llengües (com l'irlandès o el noruec) només desenvolupen una part dels recursos, mentre que unes altres s'organitzen entorn de més d'un centre.

Activitats

L'activitat fonamental del projecte se centra en la constitució dels recursos (corpus i lèxic electrònic) exposats més amunt. Tant pel que fa al corpus com al lèxic, els treballs realitzats fins ara permeten d'assegurar amb certesa la finalització dels treballs dins dels terminis establerts pel projecte. Les dades quantitatives referides al corpus són les següents:

<i>Mitjà</i>	<i>Mots</i>	<i>%</i>
Llibres	4.259.172	23,37
Diaris	12.774.617	70,09
Revistes	563.048	3,09
Miscel·lànies	629.022	1,27
	18.225.859	

El caràcter necessàriament harmònic dels recursos constituïts es basa en dos eixos fonamentals: d'una banda, en la identitat dels sistemes de representació de les dades produïdes (que es basen sempre en DTD comunes per al corpus i el lèxic); d'altra banda, en la identitat dels criteris de proporcionalitat i d'estructura interna de les dades. En el cas del corpus, aquest segon paràmetre és donat per una distribució uniforme dels textos per mitjà (*medium*). D'aquí que donem les dades referides a aquest factor de classificació.

Pel que fa al lèxic, els treballs avancen també segons el calendari previst. Durant els primers mesos del projecte, hom concentrà l'activitat en la selecció de les entrades (que es realitzà a partir de dades estadístiques basades en el corpus del DCC) i en la descripció del nivell morfològic. Un cop completades aquestes operacions, hom abordà la codificació del nivell sintàctic. En aquests moments, el ritme de codificació sintàctica permet suposar la consecució dels objectius fixats sense cap entrebanc. Heus ací les dades referides al nombre d'entrades ja codificades sintàcticament:

<i>Categoria</i>	<i>Entrades</i>
Verbs	3.066
Adjectius	3.097
Noms	4.129
	10.292

Com en el cas del corpus, les proporcions de cada categoria gramatical han estat harmonitzades per a tot el projecte.

El disseny de les estratègies de codificació sintàctica per al lèxic català han ocupat bona part dels treballs conceptuals necessaris per a la constitució del lèxic. En concret, ha calgut la descripció de criteris adequats amb vista al tractament de fenòmens com ara l'opcionalitat dels complements, les relacions (*framesets*) que poden establir-se entre diferents grups de

descripcions argumentals, el tractament de fenòmens com ara el control verbal, la comptabilitat del substantiu, etc.

Paral·lelament, l'equip de treball de l'IEC també ha implementat, sobre el model conceptual del projecte, una eina per a la codificació sintàctica sobre una base de dades relacional. Aquesta eina permet la incorporació de la informació lexicogràfica al lèxic electrònic i la generació de les dades en el format establert per LE-PAROLE.

OFICINES DE LA SECCIÓ FILOLÒGICA

Oficina d'Onomàstica

Director: Josep Moran i Ocerinjauregui

Activitats

1. *Atenció de consultes*

L'activitat principal de l'Oficina d'Onomàstica és atendre i respondre les consultes onomàstiques —majoritàriament de toponímia, però també d'antroponímia— adreçades a l'Institut d'Estudis Catalans, sobretot telefònicament, però també per mitjà de carta, fax o correu electrònic i, en algun cas, personalment a l'Oficina d'Onomàstica. Aquestes consultes provenen habitualment dels centres de Normalització Lingüística del Consorci per a la Normalització Lingüística, de diversos departaments de la Generalitat de Catalunya (Política Territorial i Obres Públiques, Justícia, Medi Ambient, Política Lingüística, Cultura, etc.), dels serveis de Català dels ajuntaments, d'algunes entitats públiques i privades, com universitats, associacions, editorials, etc., i de particulars. En aquest sentit, durant el curs 1996-1997 s'han rebut més de cent cinquanta consultes, que van des d'una qüestió simple, com la forma ortogràfica correcta d'un antropònim català, fins a treballs extensos i complexos, com la correcció d'un miler de topònims menors del Pla de l'Estany.

2. *Presentació d'informes a la Secció Filològica*

Durant aquest darrer any, l'Oficina d'Onomàstica ha presentat a la Secció Filològica uns quants informes sobre la forma ortogràfica normativa dels topònims següents: *Colldemòncs* (Ulldemolins, Priorat), aprovat el 15.11.96; *la Platja de Calafell* (Calafell, Baix Penedès), aprovat el 13.12.96, i *els Prats de Rei* (Anoia).

Així mateix, l'Oficina d'Onomàstica també ha fet un informe sobre el document *Transcripció i normativització toponímica*, de la Universitat de les Illes Balears, i un altre sobre els *Criteris de traducció de noms oficials*, tramesos per la Direcció General de Política Lingüística.

D'altra banda, ha presentat a la Secció Filològica un *Model de recull onomàstic* per a la realització de monografies, principalment toponímiques, i ha elaborat una proposta per al tractament dels aspectes gramaticals relacionats amb l'onomàstica dins la *Gramàtica* de l'Institut.

3. *Expedició de certificats*

L'Oficina d'Onomàstica ha continuat l'expedició de certificats de regularització normativa de la grafia de noms i cognoms.

4. *Relacions amb el Departament de Governació*

S'ha fet una reunió amb un representant del Departament de Governació amb l'objectiu de solucionar la situació d'incompliment de les atribucions lingüístiques legals de l'IEC per aquest departament, la qual cosa ha portat a la redacció d'un esborrany d'avantprojecte de Decret de modificació del Reglament de demarcació territorial i població dels ens locals a fi que sigui obligatòria la consulta a l'Institut en qualsevol canvi de denominació d'un municipi o d'una comarca.

5. *Relacions amb Quebec*

L'11 de novembre de 1996 l'Oficina d'Onomàstica va rebre la visita del president de la Comissió de Toponímia de Quebec, senyor Henri Dorion, que ha permès iniciar la col·laboració i l'intercanvi d'informació toponomàstica amb Quebec.

6. *Assessorament als reculls toponímics*

A més de fer diverses reunions amb la intenció d'estimular i assessorar la realització de reculls toponímics, s'ha realitzat, com hem apuntat anteriorment en relació amb la Secció Filològica, un *Model de recull onomàstic*, en el qual s'han tingut en compte l'experiència i la informació aportada pel senyor Ramon Amigó, membre corresponent de l'Institut.

7. *Edició d'estudis i de treballs*

Durant aquest curs ha estat presentada l'obra de Miquel Salvadó Jassans *Onomàstica de Poboleda* per tal que sigui publicada dins la col·lecció «Treballs de l'Oficina d'Onomàstica» (III).

Oficina de Consultes

Director: Joan Veny i Clar

Activitats

Durant el curs 1996-1997, un cop definits i delimitats els objectius i les funcions, l'Oficina de Consultes (OC) ha desenvolupat les tasques següents, derivades de l'atenció a les consultes rebudes.

1. *Organització i funcionament*

— Manteniment dels fitxers de control de les consultes rebudes, dels estudis i dels informes elaborats per a resoldre-les i de les respostes redactades.

— Elaboració d'informes (consultes, suggeriments, propostes d'esmena) per a les comissions i reports mensuals d'activitats de l'OC per a la Secció Filològica.

— Manteniment i enriquiment de la infraestructura documental de l'OC que gestiona el programa TOPIC, compartit amb l'Equip de Gramàtica de la Secció Filològica:

- Cursos de formació i reunions amb els tècnics informàtics per a dissenyar la base de dades de l'OC.

- Aprofitament de les informacions procedents d'Internet i d'unes altres fonts per a alimentar les col·leccions de documents sobre temes lingüístics.
- Traspàs de les informacions derivades de la recerca feta en l'atenció de consultes (informes, estudis, actes i decisions de les comissions, etc.).
- Intercanvi d'informació i col·laboració amb les altres oficines de la Secció Filològica (programa de manteniment de la història dels mots, unitat informàtica compartida, etc.).

2. Atenció de consultes, dades estadístiques

Les consultes adreçades a l'OC durant el curs 1996-1997 han estat rebudes per telèfon, per carta i per fax o mitjançant correu electrònic. Segons les classificacions establertes, es desprenen les dades estadístiques següents:

- Consultes rebudes: 241 (de les quals 142 han originat una fitxa de recerca per a fer-ne el seguiment i resoldre-les).
- Informes elaborats per l'OC: 47 (29 d'adreçats a la Comissió Lexicogràfica, 9 a les Oficines Lexicogràfiques i 9 a la Comissió de Gramàtica).
- Usuaris (per ordre d'importància quantitativa):
 - Serveis lingüístics institucionals (Direcció General de Política Lingüística, Consorci per a la Normalització Lingüística, Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu, TERMCAT, departaments de la Generalitat de Catalunya i de la Generalitat Valenciana, Corts Valencianes, Campanya de Normalització Lingüística de les Illes Balears, ajuntaments, consells comarcals, jutjats, Comissió Europea).
 - Serveis lingüístics de les universitats dels Països Catalans.
 - Professionals de la llengua: correctors, assessors, professors, traductors, escriptors, etc.
 - Serveis lingüístics dels mitjans de comunicació (televisió, premsa escrita), d'editorials (Enciclopèdia Catalana, Grup Promotor, etc.) i d'unes altres empreses (caixes d'estalvis, agències de publicitat, etc.).
 - Particulars (estudiants, investigadors, etc.).
 - Departaments de l'IEC (Administració, Servei de Correcció, Departament de Publicacions).
- Procedència geogràfica:
 - Països Catalans, Estat espanyol, EUA, Mèxic.
- Continguts:
 - Consultes: 175.
 - Demanda d'informació i de dictàmens: 52.
 - Sugeriments i comentaris diversos: 13.
 - Classificació temàtica:

Lèxic i terminologia	95
Morfosintaxi	24
Convencions	17
DIEC	14
Traducció	9
Informació general	6
Altres (sense especificar)	10

3. *Altres activitats*

— La responsable de l'Oficina de Consultes s'ha encarregat d'atendre els grups d'estudiants d'escoles que, a més del recorregut general de la visita guiada a l'IEC, han sol·licitat una informació complementària sobre les activitats de la Secció Filològica. Han estat ateses un total de sis visites.

— Assistència al V Col·loqui Lingüístic de la Universitat de Barcelona (9 de desembre de 1996).

— Relacions amb serveis lingüístics:

- Reunions de treball i intercanvi continu d'informació.
- Assistència a cursos de formació d'assessors lingüístics organitzats per la Direcció General de Política Lingüística (octubre-novembre 1996).
- Assessorament a les responsables del Servei d'Assessorament Lingüístic per a preparar sessions sobre el DIEC adreçades als tècnics de la Direcció General de Política Lingüística (conjuntament amb les Oficines Lexicogràfiques).
- Recollida d'informació sobre el fitxer de consultes del Servei d'Assessorament Lingüístic de la Direcció General de Política Lingüística (conjuntament amb les Oficines Lexicogràfiques i l'Equip de Gramàtica). Preparació de l'aprofitament del fitxer de consultes del Servei d'Assessorament Lingüístic (conjuntament amb l'Equip de Gramàtica).

Oficines Lexicogràfiques (OL)

Directora: M. Teresa Cabré i Castellví

Les feines de les Oficines Lexicogràfiques durant el curs 1996-1997 s'han centrat fonamentalment en diversos projectes lexicogràfics directament relacionats amb el *Diccionari de la llengua catalana* i amb la base de dades de les Oficines Lexicogràfiques (BDOL).

1. *Diccionari de la llengua catalana (DIEC)*

1.1. *Segona reimpressió*

El mes de gener de 1997 va publicar-se la segona reimpressió del *Diccionari de la llengua catalana*, amb esmenes i correccions sobre el text original. Les OL han intervingut en les diferents fases d'aquest procés, des de la recollida de les propostes de modificació fins al seguiment de la reimpressió.

La primera tasca de les OL ha consistit a recollir les propostes de modificacions que arriben d'òrgans diversos i que fan referència a aspectes diferents del diccionari; amb els materials recollits, s'han preparat informes per a la Comissió Lexicogràfica i s'han lliurat a l'editorial les esmenes acordades per la dita Comissió i aprovades pel Ple de la Secció Filològica. El total de modificacions incorporades a la segona reimpressió, la major part de les quals han estat de caràcter tipogràfic, afecta 411 articles del diccionari.

En segon lloc, les OL han fet el seguiment de la reimpressió, durant el qual s'han hagut de resoldre problemes de composició per a la distribució dels fotòlits que contenen modifica-

cions. Les OL es van fer càrrec, també, de la redacció del *Suplement*, que conté les addicions, les modificacions i les supressions incorporades al diccionari en les dues reimpressions aparegudes i que ha estat repartit gratuïtament entre els compradors de les impressions anteriors.

1.2. *Publicació del DIEC en CD-ROM*

El CD-ROM del DIEC conté, ultra el contingut lexicogràfic, els diversos textos normatius aprovats per la Secció Filològica i que han estat aplicats en la confecció del diccionari. La publicació en forma de disc compacte del DIEC ha representat per a les OL tasques de preparació de materials per a l'editorial i d'adaptació dels continguts al suport magnètic.

1.3. *Projecte de la segona edició*

La feina prioritària de les OL, un cop enllestides les tasques que han permès la segona reimpressió del DIEC i la seva publicació en CD-ROM, ha estat l'organització de tasques generals relacionades amb la segona edició del DIEC, la realització de la primera línia d'actuació (que ha consistit en la numeració de les accepcions del diccionari) i la classificació de les propostes de modificació per a la segona edició, procedents d'àmbits diversos, principalment de la lectura exhaustiva que es va fent del text del diccionari a les OL mateix.

Per a dur a terme el projecte en general i la primera línia d'actuació en particular, les OL han comptat amb la col·laboració de tres llicenciats més, col·laboració que ha permès realitzar la revisió de la numeració automàtica d'accepcions en un temps relativament breu. Aquest material ha de ser aprovat per la Comissió Lexicogràfica i per la Secció Filològica.

Finalment, les OL han dissenyat i creat una base de dades en ACCESS per a la recollida sistemàtica de totes les decisions que es prenguin, amb vista a la segona edició del diccionari, a la Secció Filològica, a la Comissió Lexicogràfica i a les OL, a partir del mes de gener de 1997, data de publicació de la segona reimpressió.

1.4. *Difusió del DIEC*

Durant el curs 1996-1997, des de les OL s'han continuat fent tasques de difusió del DIEC per a un públic general i per a grups d'especialistes. Així, s'han fet conferències i sessions de suport a les Aules d'Extensió Universitària, al V Simposi Iberoamericà de Terminologia, al Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona i al Servei d'Assessorament Lingüístic de la Direcció General de Política Lingüística.

Per a la incorporació del DIEC a la pàgina web de l'Institut, les OL han adaptat el text introductori del diccionari, «Instruccions per al maneig del diccionari», perquè sigui útil als usuaris d'Internet, ateses les característiques específiques d'aquest mitjà.

2. *Projecte d'un diccionari manual*

Per encàrrec de la Secció Filològica, des de les OL s'ha fet un estudi sobre la viabilitat d'elaboració d'un diccionari manual a partir del DIEC. El resultat d'aquest estudi ha menat a la redacció d'un projecte per a la publicació d'un diccionari d'aquest tipus, destinat a estudiants preuniversitaris, a aprenents avançats de llengua catalana i al públic de cultura mitjana que no és usuari habitual de diccionaris.

Aquest diccionari manual s'ha concebut com una versió simplificada del DIEC, en la qual s'ha suprimit la terminologia molt especialitzada i s'han reelaborat algunes definicions per tal

de fer-les més entenedores. També s'inclouran exemples nous i informacions complementàries al cos del diccionari, com quadres gramaticals, quadres lèxics, directrius normatives, etc.

3. *Projecte d'un diccionari computacional*

En el si del Centre de Referència d'Enginyeria Lingüística (CREL), les OL han començat a treballar en el projecte de transformació de la base de dades del DIEC en un diccionari apte per a usos computacionals, tasca que es duu a terme en col·laboració amb l'equip d'especialistes de l'Institut de Lingüística Aplicada de la Universitat Pompeu Fabra, membre del CREL.

El diccionari computacional proposat ha de ser una eina que, a partir del DIEC i de la base de dades BDOL, permeti l'anàlisi automàtica de textos en llengua catalana. Per tal de col·laborar en la primera fase d'aquesta empresa, el CREL ha seleccionat dues persones que, durant el curs 1997-1998, gaudiran d'una beca de vuit mesos.

4. *Base de dades de les Oficines Lexicogràfiques (BDOL)*

La base de dades de les OL és l'eina bàsica dels seus treballs lexicogràfics i serveix de suport per a uns altres treballs lèxics que es duen a terme en les diferents seccions i societats filials de l'Institut i en algunes altres institucions científiques. Per aquest motiu, les OL dediquen bona part de la seva feina a mantenir, actualitzar i millorar la BDOL i disposen de la col·laboració del CEDI.

Durant el període que reportem, s'han incorporat a la BDOL totes les modificacions aparegudes al DIEC en la primera i la segona reimpressions; a més, s'han completat informacions referides a les decisions preses per la Comissió Lexicogràfica i per la Secció Filològica i s'han fet millores als programes informàtics, que faciliten la consulta, la introducció i l'extracció de les dades.

5. *Altres activitats*

1. *Activitats de les Oficines Lexicogràfiques*

Entre les tasques lexicogràfiques i lèxiques que s'han dut a terme a les OL, cal remarcar el suport que aquestes han donat a l'Oficina de Consultes en tot allò que fa referència a problemes lèxics i lexicogràfics i a la resolució de problemes plantejats des de diverses institucions, especialment des de la Fundació Enciclopèdia Catalana i des de la Direcció General de Política Lingüística.

Més enllà dels projectes esmentats anteriorment, els membres de les OL han participat en les reunions del Consell Supervisor del TERMCAT, han exercit la tutoria de les pràctiques d'un estudiant del Màster de lexicografia de la Universitat Pompeu Fabra i han assistit a diversos seminaris i conferències de temàtica referida al lèxic, a la lexicografia i a la terminologia.

2. *Activitats personals*

a) *Conferències*

— M. Teresa Cabré: *El Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans*. Aula d'Extensió Universitària de Formació Permanent. Badalona, octubre de 1996.

— Maria Bozzo: *El Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans*. Aula d'Extensió Universitària de Formació Permanent. Barcelona, febrer de 1997.

— Maria Bozzo i Carolina Santamaria: *La nomenclatura científica en les definicions lexicogràfiques de les espècies animals*, en col·laboració amb Laura Borràs. V Simposi Iberoamericà de Terminologia. Mèxic, novembre de 1996.

b) Publicacions

CABRÉ, M. Teresa. «Sobre el valor dels diccionaris». A: *Actes de les VIII Jornades: La llengua a l'ensenyament obligatori*. Barcelona: Fundació Pineda, 1996, p. 73-85.

— «La lexicographie catalane contemporaine: analyse et évaluation». A: THOIRON, P.; BÉJOINT, H. [dir.]. *Les dictionnaires bilingues*. Universités francophones et champs linguistiques. Lovaina: AUPELS-UREF

et Duculot, 1996, p. 213-230. [En col·laboració amb Cristina Gelpi]

— «Sobre el valor dels diccionaris». *Revista de Catalunya* [Barcelona], núm. 106 (1996), p. 99-111.

CABRÉ, M. Teresa [dir.]. *Cicle de conferències 1994-1995: lèxic, corpus i diccionaris*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada, 1996.

SOCIETATS FILIALS

▼
Societat Catalana d'Estudis Clàssics

Junta Directiva

President:	MARC MAYER I OLIVÉ
Vicepresident:	JAUME PÒRTULAS I AMBRÓS
Secretari:	XAVIER RIU I CAMPS
Tresorer:	JOSEP MARTÍNEZ GÁZQUEZ
Vocals:	JOSEP O'CALLAGHAN MARTÍNEZ ENRIC ROQUET I LLOVERA

Delegat de l'IEC: CARLES MIRALLES I SOLÀ

Nombre de socis: 200
40 estudiants adherits

Cursos

Papirs grecs, llengua i literatura, a càrrec de Sergio Daris (Universitat de Trieste, Itàlia). Curs CIRIT. Octubre de 1996.

Conferències

— *El grotesc a la literatura llatina*, a càrrec de Louis Callebat, de la Universitat de Caen, França. Novembre de 1996.

— *La biblioteca palatina. La més famosa col·lecció de llibres del segle XVI*, a càrrec de R. Düchting, de la Universitat de Heidelberg, Alemanya. Institut d'Estudis Catalans, Sala Massó i Torrents, 11 de febrer de 1997.

— *Una sors republicana de Elche*, a càrrec de J. J. Chao, de la Universitat d'Alacant. Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, sala de graus, 17 d'abril de 1997.

— *La creencia en los mitos en la Grecia Antigua*, a càrrec d'Alain Ballabriga, del Centre Nacional de la Recerca Científica, França. Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, sala de graus, 12 de maig de 1997.

— *La invención de un mito político-religioso: El mito hesiódico de las razas*, a càrrec d'Alain Ballabriga, del Centre Nacional de la Recerca Científica, França. Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, sala de graus, 13 de maig de 1997.

— *El vocabulari romanès*, a càrrec de Traian Diaconescu, de la Universitat de Iasi, Romania. Institut d'Estudis Catalans, Sala Puig i Cadafalch, maig de 1997.

— *Il nipote di Zeus: La leggenda di Telefo fra mito e storia*, a càrrec d'Ezio Pellizer, de la Universitat de Trieste, Itàlia. Institut d'Estudis Catalans, Sala Puig i Cadafalch, 11 de juny de 1997.

Actes

Presentació del llibre *Salvador Espriu. Les roques i el mar, el blau*, Barcelona, Edicions 62, 1996. Edició crítica a càrrec de Carles Miralles i Núria Jori. Hi intervingueren la senyora Rosa M. Delor, directora de l'edició crítica de *l'Obra completa* de Salvador Espriu, i els senyors Carles Garriga, de la Universitat de Barcelona, i Joaquim Molas, membre de la Secció Històrico-Arqueològica. Presidí l'acte el senyor Manuel Castellet, president de l'IEC. Institut d'Estudis Catalans, Sala Prat de la Riba, 25 d'abril de 1997.

Publicacions

Ítaca, núm. 9-10-11.

▼ Societat Catalana de Llengua i Literatura

Junta Directiva

President:	AUGUST BOVER I FONT
Vicepresident:	JOSEP MASSOT I MUNTANER
Secretari:	JOAN ANTON RABELLA I RIBAS
Tresorera:	MONTSERRAT ALEGRE I URGELL
Vocals:	JOSEP PARÉ I JIMÉNEZ MILA SEGARRA I NEIRA
Delegat de l'IEC:	JOSEP MORAN I OCERINJAUREGUI
Nombre de socis:	328

Activitats generals

La Societat Catalana de Llengua i Literatura ha continuat la seva activitat, centrada en dos aspectes: la publicació anual d'un número de la revista *Llengua & Literatura* i la realització de col·loquis o taules rodones de tipus monogràfic, a més de conferències aïllades de personalitats del món de la lingüística i la literatura.

Activitats del curs 1996-1997

Introducció al pensament filosòfic de Ramon Llull. Curset de tres sessions impartit per Eusebi Colomer, membre emèrit de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, en el qual es van analitzar des d'una òptica bàsicament filosòfica la figura i el complex sistema de pensament de Ramon Llull. Institut d'Estudis Catalans, 7, 14 i 21 de novembre de 1996.

Acte de commemoració del naixement de Jaume Collell. Organitzat conjuntament amb la Societat Verdguer. Institut d'Estudis Catalans, 19 de novembre de 1996. L'acte va constar de tres conferències:

- «Jaume Collell, eclesiàstic i agitador cultural», a càrrec de Casimir Martí, director emèrit de l'Arxiu Nacional de Catalunya.
- «Les idees polítiques de Jaume Collell», a càrrec d'Isidre Molas, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials.
- «Collell, poeta», a càrrec de Ramon Pinyol, professor de la Universitat de Vic.

Conferències

— *Joan Coromines, filòleg*, a càrrec de Josep Massot i Muntaner, vicepresident de la Societat, durant la sessió en memòria de Joan Coromines, membre emèrit de la Secció Filològica, organitzada per l'IEC. Institut d'Estudis Catalans, 30 de gener de 1997.

— *Franquistes catalans i llengua catalana durant el primer franquisme*, a càrrec de Joan M. Thomàs, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona. Institut d'Estudis Catalans, 7 de maig de 1997.

Publicacions

Llengua & Literatura, núm. 7 (1996).